Ч. 278 (12.934). Львів, пятниця 11. грудня 1931. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

На допомогу безробітним.

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ НАШИХ ВЛАДИК

(Вспреосв. Андрія Шептицького, Григорія Хомишина, Йосафата Коциловського, Никити Будки, Григорія Лакоти, Івана Бучка й Івана Лятишевського.)

Живемо в часах, коли вбогість, нужда і фізичні та моральні терпіння мов хвилі ріки, що виступила з берегів, заливають краї та держави нового і старого світа. Ті нещастя найтяжче доторкають населення тих країв, які були тереном кривавих змагань у часі великої світової війни. Гураган війни, який кількома наворотами переходив через українські землі, стер з лиця землі богато цвітучих осель, знищив велику кількість рільничих господарств і варстатів праці, спричинив смерть сотень тисяч людей і таку саму велику кількість людей зробив калікими без рук і ніг, відібрав їм здоровля і хист праці. По тих жертвах війни залишилися тисячі вдів, сиріт і старців без ніякої помочі, без спроможности життя.

На виснажені війною народи прийшли нові нещастя. Під теперішню хвилю переживає світ, переживають українці, одну з найтяжчих кріз, які знає історія. В нечуваний спосіб поширюється на селі і в місті безробіття. Даремне безробітні шукають праці, вони її найти не можуть. Вони не мають дуже часто засобів на заспокоєння найконечніших потреб, вони і їх рідні просто примирають з голоду.

Десятки і сотні тисяч вдів, інвалідів, калік, старців, бездомних, безробітних витягають до нас руки з проханням хліба, праці, даху над головою.

Появляються фальшиві пророки, які нужду і терпіння міліонів, брак праці, хотять використати для своїх цілей. Вони ширять серед робітництва полумя ненависти і бунту та прямують до суспільного перевороту. Нам загрожує більшовизм і всі нещастя і терпіння, які він потягає за собою.

Протиділати ліберальним і соціялістичним течіям може тільки любов ближнього у формі милосердя всім потребуючим і терплячим. Католицька церква все займалася недолею робітників і їх тяжким матеріяльним положенням. Великий папа робітників Лев XIII. у своїй власній енцикліці Rerum Novarum поборює капіталізм у його шкідливій формі і домагається, щоби засадами християнської справедливости й любови кермувалися як фабриканти, так і робітники. Він різко осуджує визиск робітників, на яких горстка богачів наложила ярмо неволі. Одною з головних причин нещасть, які навістили людство з війною й велитенськими зброєннями включно є те, що капіталізм знехтував засади християнської етики і моралі. Бачимо, що в світі не було ніколи стільки золота і нагромаджених засобів поживи, стільки великих богацтв, як під теперішню хвилю, а рівночасно стільки біди й нужди, стільки сліз і терпіння. Це вина капіталізму. Святіший Отець в енцикліці пише: „Вільні доходи, себто ті, що не є конечними до приличного життя, не підлягають вільному розпорядженню людини. Навпаки, богатші люди мають обовязок помагати біднішим". Тимто католицька Церква не лише виступає проти наслідіків капіталізму, якими є нужда й безробіття, але що більше, велить робітникам організуватися для оборони своїх прав, а всім вірним велить помагати всім, що потребують помочі.

Лише діяльна любов ближнього і християнське милосердя не словами, а ділами, зможе спасти людство з дотеперішньої недолі, яку воно переживає.

Та важка недоля теперішних часів мусить зворушити наші серця і викликати в них почування милосердя для нещасних і бездомних.

А ми, ваші Архипастирі, нині пригадуємо Вам Братя і Сестри ще й на обовязок практикувати ту прегарну чесноту християнського милосердя, як цього бажає Собі Христос, наш Божественний Вчитель. Миж Його учні й учениці, прислухуймось до Його голосу, записаного у св. Євангелиста Матея:

„Скінчиться все на землі. Померкне сонце, згаснуть звізди — і місяць не дасть світла свого. Наспіє великий і страшний день; день послідного суду і день справедливост . І прийде Син чоловічий у своїй славі і всі ангели з Ним. І сяде на престолі Своєї слави: і зберуться перед Ним усі народи; і відлучить їх одних від других, як пастир відлучує вівці від козлів. І поставить вівці по Своїй правиці, а козлів по лівиці.

Тоді скаже (Христос) — Цар тим, що будуть по Його правиці: прийдіть благословенні Мого Вітця, наслідуйте царство, приготоване вам від основання світа. Бо я був голодний, а ви дали Мені їсти; Я був жаждучий, а ви напоїли Мене; Я був подорожний, а ви приняли Мене; нагий і ви одягли Мене; недужий і відвідали Мене; у вязниці, і ви прийшли до Мене.

Тоді відповідять праведники, кажучи: Господи, коли бачили ми Тебе голодного і накормили, або жаждучого і напоїли? Колиж ми бачили Тебе подорожним і приняли Тебе, або нагим і одягли Тебе? Коли бачили ми Тебе недужим або в вязниці і прийшли до Тебе?

А (Христос) Цар у відповідь скаже їм: Істинно, кажу вам: скільки разів ви це вчинили одному з цих моїх найменших братів, Мені вчинили.

Тоді скаже тим, що будуть по лівиці: Ідіть від Мене прокляті в огонь вічний, приготований діяволу і його ангелам. Бо я був голодний і ви не дали Мені їсти; був жаждучий і не напоїли Мене; я був подорожний, а ви не приняли Мене; нагий і ви не одягли Мене; недужий і не відвідали Мене; у вязниці і ви не прийшли до Мене..."

Не манім себе надією, що господарська кріза скоро минеться. Радше приготуймося на те, що тяжкі часи будуть довго ще тривати. Тимто ми повинні обмежити свої видатки і завести ощадности. Особливо слід занехати всякі непотрібні видатки, як на строї й міську одежу, а дальше видатки на алькоголь і тютюн. Не вільно християнинові сьогодні жити, не оглядаючися на бідних і нещасних.

Приходить страшна доля бідних людей — зима. Сотням тисяч нещасних, потрібуючим помочі, грозить просто смерть від голоду і холоду. Церква, духовенство й вірні мусять в імя любови Христа дати їм поміч. Матеріяльну, моральну і релігійну поміч. Ніхто не сміє казати, що з огляду на господарську крізу це неможливе. Найкращі памятки і діла милосердя заквітли в часах загального зубожіння і руїни. Поцвіли в часах загального зубожіння і руїни. ділитися з голодним останнім кусником хліба та зайвою одежею, дати нещасним душевну і релігійну потіху, розрадити в горю, потішити в нещастю, це правдива християнська любов. Вона прожене з сердець нещасних огірчення та зневіру, ненависть і розпуку й приверне їм віру в Бога й людей.

Робіть, що хто може. Можеш більше, зроби більше, можеш мало, зроби мало. Навіть мала лепта вбогої вдовиці, яку вкинула до церковної скарбони — навіть ця мала лепта дочекалася великої похвали від Христа. І дійсн. всі а всі, навіть убогі, можуть і повинні щось милосерного зробити для інших убогих і нещасливих. Можеш часом дати якийсь гріш, можеш дати яку кварту збіжа чи бульби. Можеш дати кусник полотна, чи яку зайву одежину. А якщо ти не зміг би того через власну бідноту, то певно можеш пожалувати бідного, потішити його щирим словом, влити надію в засумоване серце ближнього, дати розраду в його горі. А також можеш і повинен ти молитися за бідних і нещасливих; можеш з вічної керниці молитв черпати для бездольних небесну потіху. Чиж того не може зробити навіть найбіднійший з вас? Допомогова робота мусить бути загальною на цілім просторі наших Епархій.

Кожна парохія мусить зорганізувати поміч безробітним, бідним дітям, вдовам і сиротам всім потребуючим помочі в межах парохії. Крім цього богатші, а властиво урожайні частини краю мусять помогти харчами бідним по містах. Правда, і на селі біда, бідні і безробітні сироти і опущені діти і навіть заможніші колись господарі не можуть повязати кінці з кінцями, але все таки при добрій волі можна жертвувати ще біднішим у місті рільничі плоди. Хай у днях загальної нужди спалахне і огорне цілий край полумя християнського милосердя. Воно мусить нагодувати голодних, потішити зневірених.

Духовенство, як сказав Папа Пій XIII., мусить покинути закристії і піти в народ між бідних і опущених і ратувати їх тіло й душу. Воно мусить взяти добродійну акцію в свої руки, зорганізувати її при парохіях, загрівати вірних до діл милосердя.

Незабаром покличемо до життя Комітет ратунковий з осідком у Львові і Епархіяльні Комітети в осідках Епархії. Приготовляємо також статутове товариство „Союз Милосердя", яке має обняти цілий наш край. У кожній парохії мусить повстати такий Союз Милосердя.

А Вас Дорогі Братя і Сестри вже наперед запрошуємо й взиваємо: вступайте в ті Союзи Милосердя, єднайтеся, щоби спільними силами облекшити нужду, отерти сльози, накормити невинні нещасні діти, ратувати вдовиці та сироти, нести поміч нездібним до праці інвалідам.

Нехай не замикаються ваші серця на голос Ісуса Вчителя. Прийміть глибоко в душу Христове слово: „Добре робіть ближнім, нічого за те не сподіваючися (від людей), а буде нагорода ваша велика — так каже Христос — і будете синами Вишнього, бо Він добрий для невдячних і злих. Будьте милосерні, як і Отець ваш є милосерний... Давайте і дасться вам: міру добру, натовчену і потрясену і переливну, дадуть на лоно ваше, бо тою мірою, якою мірите, вимірится вам". (Лук. 6, 7. 35—38).

А ви убогі і потребуючі помочі не попадайте в зневіру, не тратьте надії на Божу поміч. Памятайте, що ви діти Отця небесного, що годує птиці небесні та вбирає пільні лелії. Знає Отець небесний, що вам треба. „Зложи на Господа журбу твою, а він тебе поживить" — каже Псальмопівець (Пс. 54). „Многі скорби праведним і від всіх їх вибавить їх Господь". (Пс. 33).

Не сумнівайтеся в Боже Провидіння, що вирятує ціле людство з тої страшної крізи, як тільки воно звернеться до Бога з довірям, як колись Апостоли: „Господи, спаси нас, бо погибаємо".

Благодать Господа Нашого Ісуса Христа і любов Бога Отця і причастя Св. Духа, нехай буде з усіми вами.

† Андрей, Митрополит. † Григорій, Епископ. † Йосафат, Епископ. † Никита, Епископ.
† Григорій, Епископ-пом. † Іван, Еп.-пом. Льв. † Іван, Еп.-пом. Станисл.

—o—

Трудноці американського парляменту.

ВАШІНГТОН, 9. XII. ПАТ. Сесія конгресу, що розпочалася вчора, матиме важке завдання у звязку з низкою фінансових справ, зростом безробіття та іншими складними справами. Дискусія над справою безробіття буде довга й утруднена. Будуть обговорювати проект емісії внутрішньої позички на суму поверх міліярда долярів, щоби найти вихід із теперішньої ситуації. Зростаючий дефіцит і зріст податків домагаються також широкого обговорення, подібно як англійські митні закони та [illegible] на американську торгівлю.

—o—

З польської преси.

„Занедбана справа".

„Дзєннік Людови" про українську університетську справу.

Спроба демонстративного походу українських студентів у Львові в дні 1. ц. м., після академії з нагоди 30-літніх роковин університетської сецесії, дала нагоду львівському соціялістичному органові „Дзєннік-ові Людов-ому" до міркувань на тему українського університету. Після короткого інформаційного вступу про згадану академію і студентський похід, розігнаний поліцією, читаємо там таке:

Минуло чимало літ від тих часів, коли львівський університет був тереном довголітньої боротьби поміж молоддю обох народів та тереном жалюгідних випадків. Українська молодь з великим захопленням кинулась до боротьби за український університет у Львові і ту боротьбу вела всілякими засобами. Австрійський уряд, будучи послушним галицькій шляхотській олігархії та ще й боячись контракції вшехпольської молоді, справу оснування окремого українського університету відклав, а на протести відповідав обіцянками, дозволяючи лише відкрити кілька українських катедр на львівському університеті.

Визволена Польща теж не полагодила справи українського університету. Сміливо можна ствердити, що ту справу ще дужче заогнено. Катедри на львівському університеті зліквідували, якийсь час зовсім не допускали української молоді до студій, а потім, хоча відчинено їй двері, почали приноровлювати до неї ригор обмежень. В наслідку такої політики повстав у Львові тайний український університет, а також український університет у Празі. Українська молодь мусіла емігрувати чи то на закордонні університети чи теж на інші високі школи у Польщі. Сьогодні багато українських студентів студіює у Варшаві, Кракові, Вильні і Познані.

Такий стан тріває по нинішній день. Польський уряд, крім нереального пляну оснувати „Студіюм Рутенум" у Варшаві чи Кракові, не здобувся на ніякий крок.

Польська працююча кляса, польська соціялістична демократія, давно вже висловила свою думку у справі українського університету і її совість перед українським громадянством та українською культурою чиста. Нашим становищем було і є те, що український університет мусить повстати і що може повстати лише у Львові.

Заперечувати потребу українського університету, головно нині, і покликуватися на те, що нема достаточної скількости українських студентів чи теж відповідно кваліфікованих професорських сил, є щонайменше смішною річчю. Українські професори викладають нині майже на всіх університетах у Польщі та ніхто не квестіонує їх кваліфікацій. Студентів теж не бракує і в краю і за кордоном.

Не забуваймо при цім одного. Українська культура в останніх роках розрослась надзвичайно. Лише в головах маняків може ще сьогодні покутувати думка, що заперечує істнування українського народу. Але коли з другого боку дивимося на те, що діється на Радянській Україні, де з одної сторони голосять українізацію та з другої гноблять всяку українську самостійну думку навіть в ділянці науки, коли сивоволосого нестора української науки М. Грушівського засилають на вигнання до Москви, — то щож є більш актуальне, як саме негайне створення українського університету у Львові?

Остання демонстрація української молоді пригадала нам ту справу. Легковажити її не можна, але — навпаки — треба вжити всіх зусиль, щоби український університет став врешті доконаним фактом".

Очевидно, що проти всього того, що сказано у зреферованій статті, не можна мати ніяких застережень, бо в ній зовсім правильно представлено нинішній стан т. з. української університетської проблеми: могутній зріст української культури, велика сила кваліфікованих учених, велика сила студентів і — повна мовчанка навіть про оснування університету, яке було засадничо вирішене і за австрійських часів і в польському законі з 1922 року. Автор залишає лише на боці ствердження факту, що цей стан є витвором загальної польської національної політики, та не ставить точки над „і": в чию користь виходить такий нинішній стан?!

Єдиний поважний сумнів викликує „чиста совість" ППС щодо її становища в цій справі. Ясна річ: справа совісти є справою наскрізь суб'єктивною, але факти можна стверджувати об'єктивно. Таким фактом є те, що в усіх коаліційних польських урядах, в яких засідали члени ППС з її відома й мандату, ресорт культурно-освітніх справ віддавала ППС польській ендеції, а вся національна політика була тоді соціялістами все легковажена і служила саме мостиком компромісу з ендецькою реакцією, чи просто ціною, за яку куповано собі впливи в інших ділянках. І фактом є, що в останньому коаліційному кабінеті Скшинського поруч зі соціялістичними міністрами — міністром освіти був Станислав Ґрабський. І тому щодо минулого у цій справі — про „чисту совість" може краще би не згадувати... Теперішні словесні декларації є гарні а на будучі діла підождемо...

—o—

З українського наукового життя у Празі.

З початком нового 1931/32 шк. року відновились академічні засідання Колеґії професорів факультету права і суспільних наук Українського Університету у Празі. Ці засідання відбуваються по пятницях в університетській авдиторії. Крім професорів, доцентів і асистентів факультету, на засідання, з відома декана, приходять і гості.

До цього часу відбулись чотири засідання, на яких прочитано такі реферати: 9. жовтня 1931 р. проф. А. Андрієвського на тему: „Що нового вніс професор Петражицький в юридичну науку". Проф. С. Шелухін реферував 16. жовтня 1931 р. на тему: „Толковини, як правове явище X.—XII. століття", а 6. листопада 1931 р. на тему: „Судова мова в карному процесі". Дня 20. листопада ц. р. проф. А. Яковлів — на тему: „Правні українські приказки і звичаєве право", а 27. листопада ц. р. зробив виклад приват. доц. Л. Шрамченко на тему: „Зовнішня торговля СРСР."

—o—

Мін. Залєський в Льондоні.

ЛЬОНДОН 9. XII. ПАТ. У звязку з нинішнім приїздом до Льондону міністра Залеського „Таймс" стверджує, що його візита не має нічого спільного зі справою митних тариф. Польський міністр закордонних справ приїхав до Англії, щоб обговорити зі Саймоном актуальні міжнародні справи, особливо справу розброєння. Польща слідкує з великим занепокоєнням за ростом гітлерівського руху в Німеччині. Зазначують теж, що міністр Залеський є за політичною мораторією для Европи на 5 або 10 років у звязку з фінанс. мораторією.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ГРУДНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ. 2)

ПРОБЛЄМИ ЛІТЕРАТУРИ.

ЕСТЕТИКА БЕНЕДЕТТА КРОЧЕ.

(Докінчення.)

Проблеми мистецтва інакші для артиста, що вирішує їх своїм твором, інакші для тих, що цей твір оцінюють — для естетів. Естетика є для Кроче окремою автономною ділянкою дослідів, дарма, що її методольоґічні питання звязані з льоґікою та історією. Питання про обективність естетичних осудів тотожне із питанням обективности історика; історія, як і мистецтво, не шукає законів і не творить понять, не доказує, а змальовує, творить образи; оцінити історичну подію або мистецький твір це ніщо інше як відтворити їх, ще раз змалювати, показати, як ми їх бачимо.

Дарма, що нема обективних зразків краси, критерії смаку не менше абсолютні та не більш умовні як основи льоґічного або морального осуду, що мають за підставу загальні поняття; одначе тих критеріїв не можна шукати в раціональних катеґоріях, тільки в формах людської уяви. Твори, так само як історичні події, тратять свою силу вповні або частинно, коли наша память їх не оживляє або перестає розуміти. Саме тоді виринає потреба освітлити добу та середовище, в якій вони повстали; та ця метода досліду ніколи не повинна забувати про те, що мистецтво є висловом одиниць.

Кроче називає естетику „наукою про вислів і загальною лінґвістикою". Термін espressione (вислів) не має такого безпосереднього натяку на „слово" як у нашій мові, хоча коли йде про музику або архітектуру може й нелегко було би найти інший термін, спільний і для письменства.

Кроче полишає на боці музику, малярство, різьбу та архітектуру, тому нелегко уявити собі, як він приклав би до них принципи лінґвістики. Нас у данім випадку цікавить література і в цьому напрямку сумнівів не маємо.

Естетика має ті самі проблеми, що загальна лінґвістика, а ця зливається із проблемами фільософії. І тут як в історії літератури треба полишити поза їхніми межами все, що не має безпосереднього звязку з питаннями творчости, а є навчанням. Загальна лінґвістика стоїть у відношенні до фільольоґічних студій приблизно так само, як історія літератури до літературної критики. Вона починає свою працю там, де тамті кінчають: від моменту, коли факти приносять зі собою сумніви та проблеми. Факти без сумнівів і проблем це мертвий реєстраційний список.

Всі фільольоґічні дискусії, коли знімаються понад рівень стверджування голих фактів, з яких не можна зробити ніякого висновку і коли стають спробою синтези доходять до проблеми „краси"; жива мова, яка розвивається невпинно, не знає ні глибшого критерія ні сильнішого аргументу як той, яким переконує нас мистецький твір, приневолюючи повторити, відтворити та перетворити те, що „гарне".

Естетика як фільософія мови не має нічого спільного із проблемами граматики. Проблеми стилю є для неї тотожні з проблемами мови, тому, що між „мовою" як засобом вислову думок і уявлінь з одного боку і з другого: стилем — не можна провести в творі ніякої межі. Там, де нема тієї єдности, нема й твору, тільки звичайна черга речень, якої зміст може мати всяке значіння крім мистецького.

Остаточний критерій фільольоґії та естетики — критерій „краси": чому даний вислів гарний.

Мистецтво, доказує Кроче, не є ні трохи залежне від інших ділянок теоретичної або практичної творчости, а є окремою самодоцільною цариною. Воно — одна із двох чистих форм пізнання світа: — фільософія є пізнанням при помочі понять і тому спрямована на все загальне, мистецтво це пізнання при помочі інтуіції і тому спрямоване на все індивідуальне

Прояви індивідуальних зусиль — твори мистецтва в усій своїй сумі не дають спромоги зясувати, який „зміст" чи „форму" повинен мати твір, щоби був гарний (вартісний), ані від якої ідеї залежить його вартість. Мистецтво не знає поступу в розумінні досконалення, що наближується до якогось ідеалу — воно не має поза собою мети, до якої прямує. Воно не має засобів анальоґічних до метод наукового досліду або технічних здобутків, які розвиваються, удосконалюють. Твори минулих століть є не менше досконалі, ніж сучасні і неосяжні, неповторні.

Нелегко зрозуміти перехід від релятивізму

Твори В. Стефаника в однім томі.

Запрошення до передплати.

З нагоди 60-ліття Василя Стефаника приготовляє Ювилейний Комітет розкішне видання його творів в однім томі. Книжка буде друкована у великому форматі 4° на найкращому папері, з численними ілюстраціями наших передових артистів-графіків, у 1000 нумерованих примірниках і продаватиметься в переплеті мистецько виконанім.

Ціна в передплаті 20 зол., для закордону 2.50 амер. доляра. Замовлення приймається за першою ратою найменше 5 зол.

Після появи книжки ціна для всіх, що не зголосилися як передплатники, з огляду на невеликий наклад, буде значно вища.

Зголошення і передплату висилати на адресу: **Централбанк**, Львів, Ринок ч. 10, з допискою „Твори Стефаника".

ЗА КОМІТЕТ:

Микола Заячківський, Д-р Матвій Стахів.

З абстинентського руху.

З діяльности Секції Студентів-Абстинентів при Товаристві „Відродження".

В цьому році особливо дуже оживився протиалькогольний рух серед нашого студентства. Почин до цього дало і само студентство і Товариство „Відродження". Ініціятивний гурток при „Відродженню" зачав з початком університетського року заходи біля заснування студентської абстинентської секції, помічаючи зріст абстинентської ідеї серед широких лав студентства. Його старання вінчалися успіхом і вже 24. X. ц. р. повстала Секція Українських Студентів Абстинентів, якої тимчасовий виділ аж до скликання загальних зборів такий: м-р Мих. Хомяк — голова, Іван Бодревич — секретар, Микола Коржан — виділовий. Ця невеличка, але метка управа взялася бистро до діла. В першу чергу поширює організацію серед студентства та притягає до неї щораз нових членів, так, що вже нині Секція начисляє 63 студентів-абстинентів. Свої звідомлення подає Секція на загальній таблиці в Акад. Домі.

Зараз в початках своєї діяльности Секція видала відозву до українського студентства, в якій візвала його станути дружно до протиалькогольної боротьби, вступати в члени Секції, покинути старі, погані традиції пиячити на забавах і по корпораціях та через самовиховання в абстинентському дусі стати тверезими провідниками народу. Цю відозву підписали всі студентські організації і в тому виді вона появилася в пресі.

Один з перших успіхів Секції — це протинікотинний плебісцит, який переведено в Акад. Домі. На підставі цього плебісциту заборонено курити в читальні та харчівні Акад. Дому, тому, що плебісцит перейшов з повним успіхом: проти курення було 81 голосів, за — 36. Вже це дає запоруку, що студенти розуміють вагу боротьби з налогами, які руйнують наш нарід: алькоголем і нікотиною.

З ініціятиви „Відродження" відбулася нарада над уложенням відозви до українського народу, яка з приводу кризи взиває його до закинення пиття і курення. Ця відозва появилася на днях у пресі. На нараду явилися представники студентських товариств та заявилися одностно згідно за цею відозвою, яку теж їхні товариства підписали. Одначе, щоби така відозва не була лише голословною маніфестацією, рішено ввести в життя кличі, які пропагує ця відозва. З ініціятиви „Відродження" відбулася жива дискусія над улаштуванням цьогорічних забав без алькоголю. Представники товариств майже одноголосно заявилися за безалькогольними забавами та порішили у своїх товариствах перевести відповідні рішення.

На зазив Секції Абстинентів відбулися другі сходини в цій справі дня 24. XI. в домівці „Відродження". Референт м-р М. Крайчик виказав конечність абстиненції серед студентства та візвав його до протиалькогольної боротьби, а зокрема до улаштування в цьому році забав без алькоголю. Після нього забрала голос д-р Парфанович, голова „Відродження", виказуючи численними прикладами з історії протиалькогольних змагань, що безпідставний є страх перед дефіцитом, бо ніодні вечерниці, які відбулися без алькоголю, чи то по м'стах, чи по селах, не лише не принесли дефіциту, але навпаки: принесли зиск господарям, а навіть ще й датки на пресовий фонд „Відродження", як не мало місце в робітничому гуртку у Кракові. Подібні думки висказували майже всі представники товариств, у першу чергу „Ватри". На цій нараді ухвалено отсі резолюції:

1) Приявні представники товариств подбають, щоби в їхніх товариствах відбувався ширші сходини, присвячені улаштуванню забав без алькоголю. На цих сходинах подбають про те, щоби вирішено відбувати забави без алькоголю.

2) Товариство „Відродження", як і представники студентських організацій віднесуться до Комітету Львівських Студентських Організацій з домаганням, щоби він скликав у цій справі загально-академічне віче.

3) Порішено в цьому році дати один загально-академічний баль без алькоголю.

Вислід цієї наради не дав на себе довго ждати. В товаристві студентів ветеринарної медицини „Ватра" рішено давати всі імпрези без алькоголю. Ось текст цього рішення:

„Ширші сходини української студентської кооперативи „Ватра" з 29. XI. ц. р. солідарно заявляються за акцією протиалькогольного Т-ва „Відродження" щодо майбутніх студентських імпрез. Кооператива „Ватра" на будуче відбуватиме всякі імпрези без алькоголю та взиває всі інші студентські організації стати на тому самому становищі".

Кроче до його абсолютистичної теорії про мистецтво як вияв чистого духа. У кожному з нас живуть старі пересуди про спромогу добути із дотеперішнього розвитку мистецтва загальні закони: що таке вартість і краса. Естетика побудована на емпіричних даних це омана. Те, що в природничих науках є справді „науковим" — належить до фільософії. Естетика як фільософія вислову творить загальні поняття, розмежовує їх і доходить до форм чистого, необмеженого пізнання самою силою людського духа, що має змогу творити ідеї.

Естетика Крочого незрозуміла без фільософії Геґля. Кроче дістав у спадщині від свого вчителя любов до конкретних явищ життя единих, неповторних, але він бачить їх крізь призму наскрізь абстрактних ідей. Поруч блисків обсервації маємо майже апріорні тези, які Кроче полишає нам передумувати по вподобі.

Кроче не бачить суперечности між абсолютністю і умовністю естетичних осудів; ці осуди, як усі, що торкаються явищ людської історії, одночасно абсолютні та умовні. Абсолютні наскільки висловлюють якусь загальну ідею, умовні наскільки предмет оцінки залежний від умовин даного історичного моменту.

Однаково помиляються ті, що єдину вартість признають чисто історичним осудам і ті, що зводять їх до чисто естетичних. Твір мистецтва має в собі одночасно елементи наскрізь індивідуальної творчости і не може бути незалежний від умовин, в яких родиться. У цьому пункті Кроче єднає Геґля з Марксом.

—o—

Більшовицька шпигунська централя під Віднем.

ВІДЕНЬ, 9. XII. ПАТ. В справі тайної більшовицької радіостанції в Бадені веде віденська поліція дальше слідство. До Риги вислано телеграфічний запит щодо лотиських пашпортів, якими леґітимуються оба арештовані, Міхельзон і Афельде. Відповідь досі не надійшла. Звязок арештованих з централею більшовицькою владою стверджено понад всякий сумнів. При арештованих найдено 900 долярів і кілька тисяч шілінґів, а також іскровий апарат найновішої конструкції

Студентські справи.

З життя українських студентів у Бельгії.

По ріжних містах Бельгії (Брюсель, Ліеж, Лювен, Гент, Антверпія, Жамблю) студіює під цю пору 31 українських студентів. Їх усіх обєднує Національний Союз Українських Студентів („НАСУС"). На загальних зборах в Ліежі дня 15. XI. 1931 р. вибрано нову Управу, в якої склад входять: Кишка Андрій — голова, Горняткевич Йосафат О. — секретар, Степан Михайло — скарбник. Осідком „НАСУС-а" на цей рік стає місто Лювен. За інформаціями в справі студій просимо звертатися під адресу: „Nasus", 161, rue de Malines, 161, Louvain, Belgique.

Шкільне свято.

В 20-ліття Торговельної Школи „Просвіти".

Наша одинока Торговельна Школа Т-ва „Просвіти" у Львові святкувала у вівторок 8. ц. м. тихо в крузі своїх учителів і учнів двацять-літній ювилей свого заснування.

Свято почалося богослуженням в Успенській церкві на інтенцію школи і панахидою за її померших учителів та учнів. Правив о. крил. Дамян Лопатинський, який також перед 20 роками відправляв інавгураційну Службу Божу школи.

Дальша часть свята відбулася в школі, де до молоді промовив проф. д-р Витанович Ілля. Він дав незвичайно цікавий і повний нових, оригінальних думок виклад історика-економіста на тему: „Прояви економічного відродження на галицьких українців на межі двох століть". Після того дир. Денис Коренець дав огляд історії школи, подав плани її дальшої розбудови в кооперативному напрямі і закінчив зазивом до молоді, щоби і вона причинилася до праці над придбанням необхідного для дальшого розвитку школи власного шкільного будинку. На закінчення сеніор учит. збору п. Амброз Березовський кинув гарну думку заснування товариства абсольвентів школи для взаїмної допомоги та помочі школі, якій не один абсольвент завдячує гарне становище. Многоліттєм для Управи, учителів і молоді школи, закінчилося це скромне свято.

Побажатиб, щоби 25-літній ювилей, святкувала школа вже **у своїй власній хаті!**

—o—

Ухвали австрійських всенімців.

У ці дні відбувся 6. ц. м. зїзд всенімецької партії. Рішено візвати своїх послів, щоби голосували проти нового закону в справі Кредитового Заведення. Зокрема рішили згоду на „аншлюс" з Німеччиною й заявилися проти наддунайської федерації та реставрації габсбурґської монархії.

Чехословацька графіка.

Виставки в Міськім Промисловім Музею.

Ця назва може легко здезорієнтувати. Виставка, про яку пишемо, не є ні репрезентативною ні офіціяльною чеської мистецької графіки. Її характер загальний, і це частина приватної збірки п. Людвика Файґля нестора тутешньої чеської кольонії, відомого збирача та етнографа, який свого часу склав був пребагату збірку гуцульського мистецтва та промислу.

Виставку варт побачити, вона свідчить не лише про колекціонерський запал власника, але і дає в великій мірі змогу познайомитися з чеським репродукційним промислом, відомим з солідности та технічної досконалости. Увагу звертає передовсім досить велика збірка плякат. Є в ній праці старші та новіщі. Чеською плякатою володіє тематика. Бачимо тут декілька зразків Альфонса Мухи — який у часах слави Сари Бернгар здобув собі світову популярність, відтак Зісера Киселі, Брунера й ін. Між спортовими і сокільськими плякатами вибивається своїм розмахом пляката на всесокільський злет Обровського. Дуже приємне враження робить реклямова пляката ілюстрованого тижневника „Сороклатий тиждень", є це використання світлини з долученим текстом.

Збірка екслібрісів не претендує на повноту. Розмірно мало є в ній новіших праць, а виставлені мають характер праці солідних. Бібліофільських видань є мало, це велика шкода, бо Чехія відома своїм бібліофільством. З книжок найцікавішою та найбільше характеристичною є „Річник Бібльофіла" за рік 1930. Людина з громадянським хистом оглядне збірку портретів чеських визначних діячів і державних мужів, призначену для масового поширення. Вона виконана солідно.

Ціла низка гарно виконаних фотогравюр, листівок, туристичних реклям і проспектів дає змогу пізнати ріжноманітність чехословацької території, богатство будівельних старовинних памяток і фолькльору.

Довідуємося, що виставку, яка є і так велика, доповнять великою збіркою книжкових обгорток. Це безперечно буде відділ дуже цікавий. — І. І.

Ширіть наш часопис!

Чому підупадає український промисл?

(З приводу статті д-ра А. Чайківського.)

(Кореспонденція з Волині.)

Правдою є, що українське громадянство на Волині має ще мало зрозуміння потреби піддержувати свої громадські установи, не задержує капіталу у своїх кишенях а вже зовсім не дбає про розвиток рідного промислу. Скільки таких товарів українське громадянство на Волині купує у чужих фірмах, які продукуються вже в наших промислових підприємствах, як мило Центросоюзу, фабрика паперців „Будучність", „Фортуна Нова", „Елеґант" і ін. Скільки то гроша пливе з українського села до чужої кишені, а свої установи, які моглиб за ті гроші розвиватись, ледви животіють. Візьмім статтю д-ра А. Чайківського, в якій він пише, що фабрика „Фортуни Нової" працює тільки один день в тиждень. Це діється в той час, коли ми вже маємо стільки українських приватних крамниць і кооператив. І, безумовно, є певна підстава апелювати до українського громадянства, щоби воно підтримало рідний промисл. Але й українське громадянство Волині має право спитати такі наші установи, як „Фортуна Нова" й „Елеґант", чому вони віддали своє заступництво на Волинь посередникові Дорхвольфові з Рівного? Знаю що той заступник наших установ має рівночасно заступництво такої самої іншої фабрики, як „Фортуна Нова", у Ковелі. Тепер питання, яку фірму той представник більше підтримує, чий крам більше продає: неукраїнської фірми чи української? З одної сторони апелюємо до нашого громадянства „ратуйте, бо пропадаємо", а з другої самі довіряємо себе тим, які стараються всіми силами знищити український промисл. Тут вже громадянство не винувате, а вину несуть самі керуючі органи даних підприємств. Правдою є, що товар „Фортуни Нової" добрий і гарний, фабрика гігієнічна і що кожний гість виходить з неї з почуттям повного задоволення. Але треба ще віддати продаж рідного промислу в українські руки. Бо колиб українські вироби продавав українець, який змушений був прийняти обовязки агента *чужої* цукрової фірми, то він не виговорював би на *свою* установу несотворені річи!

Тому конче треба, щоби управляючі органи згаданих установ віддали своє заступництво на Волинь українцеві, якому буде залежати на поширенню рідного промислу, розбудови своєї фабрики, зросту національного капіталу та національної сили.

До гасла „свій до свого" я додаю: хай всі українські установи користуються лише українським робітником і посередником, бо наших робітників чужі фірми не беруть.

Ясна річ, що мусить одночасно йти пропаганда за купном виробів рідного промислу, особливо, коли вони стоять на такому високому рівні якости, як вироби „Фортуни Нової".

О Миколайський.

Великий президентський розпорядок у Німеччині.

БЕРЛІН. 9. XII. ПАТ. Оголошення нового декрету президента республики в справі санації господарства й фінансів та забезпечення внутрішнього спокою спізнилося в останній хвилині з причини деяких поправок. Декрет має 47 сторінок друку і складається із чотирьох частин. Перша торкається знижки цін вугля, заліза і штучних навозів, дальше знижки перевозових оплат на залізницях, почтової тарифи, мешкальних чиншів. Уряд обчислює, що цей розпорядок принесе льокаторам полекшу на 500 міліонів марок. Друга частина торкається редукції робітничих зарібків і урядничих платень. З днем 1. лютого 1932 пенсії державних і самоврядних службовців будуть обнижені на 9 прц., а службовців вищих і урядовців відповідних підприємств на 10 прц. Третя частина торкається забезпечення рівноваги бюджетів дорогою редукції персональних видатків і піднесення оборотового податку. Четверта частина містить ряд постанов політичного характеру, що мають на меті вдержання порядку й публичної безпеки.

Дайте моральну і матеріяльну допомогу інвалідам УГА, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Спільний фронт проти соціялістів і комуністів.

ЕССЕН. 9. XII. ПАТ. У звязку з програмою гітлерівців, що передбачує тримісячну кампанію проти соціялістів і комуністів, провідники гітлерівської партії заходяться, щоби до цієї акції втягнути теж центр, особливо католицьке німецьке духовенство. Перед кількома днями відбулася в Ессені в цій справі довірочна конференція між представниками гітлерівців і центром. Виходячи із заложення, що скорше чи пізніше мусить прийти до співпраці між центром і гітлерівцями, учасники конференції рішили розгорнути спільну акцію проти соціялістів і комуністів.

Брінінґ протестує проти гітлерівської акції.

БЕРЛІН. 9. XII. ПАТ. Канцлер Брінінґ виголосив учора перед радієвим мікрофоном промову, в якій між іншим виступив гостро проти гітлерівської акції. Свідомий своєї відповідальности уряд республики не може висувати політичних цілей, що не дадуться здійснити. Уряд із залізною енерґією протиставиться й не стерпить ніякої іншої влади поза тією, яку покликано згідно з постановами конституції. Засобами екзекутивної влади в державі розпоряджає виключно президент Гінденбурґ і уряд республики. З невблаганою суворістю, не виключаючи навіть проголошення виїмкового положення, уряд виступить проти всіх, хто відважився б у менті найбільшого напруження нервів протиставитися конституційній владі. В різкій суперечности з запевненням Гітлера, що прямує до своєї політичної мети тільки леґальною дорогою, являються заяви інших провідників національ-соціялістичної партії, що кидають кличі братовбивчої боротьби й висувають безглузді пляни в закордонній політиці. Про нелеґальність плянів Гітлера свідчить теж запевнення, що дійшовши до влади леґальною дорогою, національ-соціялісти проломлять леґальні межі. Тимменше про леґалізм гітлерівців свідчать ухвалені в замкнених колах пляни кривавої пімсти на політичних противниках. Як відповідальний державний муж канцлер енерґійно протестує проти тієї акції. Опісля Брінінґ протестував проти спроб викликування за границею враження, що побіч конституційного уряду в Німеччині є другий уряд, який ладиться обняти владу. Тепер і на будуче, зазначив канцлер, політичний провід в Німеччині буде спочивати в руках президента республики й конституційного уряду. Вкінці Брінінґ зазначив, що згідно з розпорядками декрету від завтра до 3. січня 1932 всякі публичні збори й походи в німецькій державі будуть заборонені.

Гітлерівський сойм.

БЕРЛІН 9. XII. ПАТ. Новий геський сойм у Дармштадті уконституувався вчора, вибираючи предсідником гітлерівського посла Вернера. Із загального числа 69 послів за Вернером голосувало 40, соціял-демократичний посол Дельп, що був представником попереднього сойму, дістав лише 16 голосів.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

СКАСУВАННЯ СТАНИСЛАВІВСЬКОГО Й ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ВОЄВІДСТВА.

„Дзєннік Бидґоскі" повідомляє, що порішено в Польщі оставити лише 12 воєвідств, а саме: 1) поморське, 2) познанське, 3) шлеське, 4) краківське, 5) лодзьке, 6) люблинське, 7) львівське, 8) волинське, 9) поліське, 10) виленське, 11) варшавське, 12) стол. місто Варшава з околицею. Перестануть істнувати воєвідства: білостоцьке, келецьке, новгородське, станиславівське та тернопільське.

ПІД ЗАКИДОМ ПРИНАЛЕЖНОСТИ ДО УВО.

Перед стрийським карним судом, як наглим трибуналом йшла вчора розправа проти кравця Мих. Рудого, якого обвинувачують у намаганім убивстві на політ. тлі. А саме Рудому закидують, що йому, як членові УВО, поручили вбити льояльного для Польщі 28-літн. Івана Витрикуша зі Завадова. Задля того Рудий вибрався 22. листопада до Завадова та зпоза вікна вистрілив до Витрикуша, який сидів у своїй хаті при столі. Куля зранила лише Витрикуша в щоку. На другий день поліція арештувала Рудого і він — як твердить акт обвинувачення — признався до вини, а пізніше заперечив її. На розправу привезли Витрикуша на ношах із дрогобицького шпиталю. Обвинувачений не признається до вини. Переслухали кільканацятьох свідків. Боронить адв. д-р Калуський.

На досмертну тюрму.

Пізно вночі трибунал проголосив присуд, на основі якого **засудили Мих. Рудого на кару смерти (шибеницю), замінену на досмертну тюрму.**

ВЛОМ ДО ЦЕРКВИ.

До церкви в Млиниськах, пов. Жидачів, вломилися злодії, розбили дві скарбонки та забрали 140 зол. і одну фляшку богослужебного вина. — У рим. кат. костелі в тім самім селі вкрали срібну пушку та часть монстранції висаджуваної рубінами.

ПОВІСИЛИ.

Вчора, в середу, як відомо, самбірський наглий суд засудив бандитів Холеву та Щурека на кару смерти. Холева приняв присуд зовсім спокійно, зате Щурек плакав, упав на вколішки та просив помилування. Суд поручив засуджених ласці президента держави, одначе президент відкинув просьбу. Прокуратор видав приказ, щоби виконати екзекуцію без огляду на нічну пору. В 11. год. вночі все було готове до екзекуції. Місце екзекуції освітлили сильними жарівками. Кат. Маціевський сконтролював шибеницю. Прокуратор відчитав присуд і приказав повісити насамперед Щурека, а кільканацять хвилин опісля Холеву. Лікар ствердив смерть. Як вибила північ екзекуція скінчилася.

ПЕРШІ РОЗПРАВИ ЗА ЕКСЦЕСИ У ВИЛЬНІ.

11. грудня починаються перші дві розправи у звязку з недавними протижидівськими ексцесами. Перед судом стануть Й. Хрептович, обвинувачений у битті шиб і Г. Гальперн, як виновник викликання вул. авантюр. Дальші розправи відбудуться 13., 14. і 15. грудня.

АРХ. ОТТО ПОЇДЕ ГИДРОПЛЯНОМ НА МАДЯРЩИНУ.

Французька преса повідомляє, що в Льондоні є тепер претендент до мадярського престолу Отто Габсбурґ і б. ціс. Зита. Вона в англ. дворі робить старання, щоби влекшити привернення корони Габсбурґам. Є чутки, буцімто мадярська аристократія закупила в Льондоні гидроплян і хоче намовити арх. Оттона, щоби відлетів на ньому над Болотяне Озеро на Мадярщині та проголосив себе королем. Мусоліні, мовляв, згодився на реставрацію габсбурського престолу. У звязку з тим кажуть, що мадярський прем. гр. Бетлен на тайній розмові з рум. королем Карлом у Темешварі розмовляв в справі становища Румунії на випадок інтронізації Оттона в Мадярщині. Рум. уряд не видав досі офіц. комунікату. Представники Малої Антанти відвідали 8. XII. мадярського міністра закорд. справ, щоби вияснити цю справу.

АРЕШТУВАЛИ ГІТЛЕРІВЦЯ В ШВЕЦІЇ.

СТОКГОЛЬМ, 9. XII. ПАТ. Шведська Тел. Аґ. повідомляє, що поліція арештувала німецького капітана Маєра, емісаря нац. соціялістів. Гітлерівська партія поручила йому зорганізувати гітлерівську секцію в Швеції.

ЗАМОРА ОДИНОКИЙ КАНДИДАТ НА ПРЕЗИДЕНТА.

МАДРИТ, 9. XII. ПАТ. Кортези закінчили наради над проектом конституції. Текст конституції видрукують у 500.000 прим., які вчасти розкинуть із літаків у дні вибору президента республики. Вибір відбудеться 11. грудня. Є заг. думка, що виберуть через аклямацію Замору, бо навіть скрайна опоз. правиця постановила на нього голосувати.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·91·00—8·92·00, канадійський долар 7·50·00—7·55·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінґ 1·14·00—1·15·00, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·73·00—1·73·50, фунт штерлінґів 29·50·00—30·00·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·05·00—2·05·50

Срібло: Австрійська корона 0·39·00—0·39·50, 5 австрійських корон 2·15·00—2·20·00, австрійський фльорен 1·10·00—1·15·00, російський рубель 1·60·00—1·66·00, копійки за рубель 0·80·00—0·85·00.

Золото: 20 корон 39·50·00—40·50·00, 20 франків 36·00·00—37·00·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 51·50·00—52·50·00.

Збіжжя.

Пшениця дмірська 24.25—24.75, пшениця збірна 22—22.50, жито одноціле 25.25—25.50, жито збірне 24.50—24.75, ячмінь броварний 21—23, ячмінь на мливо 16—16.50, овес гал. 21—21.50, овес збірний 20.50—21, кукурудза рум. 19—20, бараболя пром. 3—3.25, фасоля біла 18.50—20.50, фасоля краса 25—26, горох Вікторія 30—32, горох полевий 26—27, бобик 22—23, вика чорна 24.50—25, вика сіра 22—22.50, сіно прас. 9—10, солома прас. 4.50—5, гречка паст. 17—17.50, гречка на мливо 18—18.50, льон 37—39, сім'я коноп. 33—35, ріпак оз. 31—32, крупи греч. 37—39, пшоно 43—45, просо 18.50—19, мак синій 83.50—93.50 конюшина черв. 130—?20, макухи лн. 25—26.

Гітлерівці не визнають версайського договору.

РИМ, 9. XII. ПАТ. „Газета ді Пополо" принесла цікаву розмову з Гітлером. Заявив він, що німецький національний соціялізм прямує до влади конституційною дорогою. Час працює для нас, говорив Гітлер. Ситуація назріла до того, щоби ми обняли правління. Поголоска про наш звязок з німецьким центром не відповідає правді. Національний соціялізм виповідає теж явну боротьбу католицькому центрові, як колись фашизм партії пополярі. Це не значить, що ми воюємо з католицькою церквою. Репрезентуємо політичний рух, а не революційний. Не наша вина, що католицизм на політичному ґрунті утотожнюється з церквою.

В справі закордонної політики Гітлер сказав: Ми не в силі заплатити репарацій, зате приватні довги заплатимо. Якщо Франція буде їх обстоювати, світ діждеться цілковитого банкроцтва Німеччини. Німецько-французьке зближення залежить від неї. Франція озброєна від стіп до голови, не навіщена економічною кризою, фінансово сильна, а проте не може ставитися до 65-міліонового німецького народу як до другорядної вартости. Покоління, що виповняє ряди націонал-соціялістів, репрезентує нову генерацію, яка не може відповідати за версайський договір. Не визнасть вона договорів, яких Німеччина не всилі додержати. На весну будуть вибори до пруського сойму. Наша побіда буде певна. Переможемо центр і соціялдемократів і обіймемо владу в найбільшій та найважнішій провінції республики. На запит, як поставляться націонал-соціялісти до вибору президента республики, Гітлер дав відповідь, застерігаючися, що її не оголосять в пресі.

Оголошення, оповістки, місцеві як і з провінції оголошуватимемо тільки за попередньою присилкою належитости. Незаплачені заздалегідь оголошення не будуть поміщені.

З манджурського боєвища.

МОСКВА, 9. XII. ПАТ. Радянська преса довідується, що ген. Ма після реорганізації своїх військ вислав 10 ескадрон кавалерії в напрямі Цішкару. Китайська кавалерія має окружити Цішкар і розпочати протинаступ проти японських військ, що находяться в цьому місті. На основі найновіших відомостей між ген. Ма і японським командантом ведуться від кількох днів переговори.

МУКДЕН, 9. XII. ПАТ. Підчас масової втечі китайців, що займають урядові становища в Мукдені, перед заняттям міста японцями, втікачі, бажаючи забезпечитися перед евентуальною японською конфіскатою маєтків, віддали европейцям адміністрацію своїх домів, залишаючи їм значні грошеві суми.

Кривава партійна бійка.

БЕРЛІН, 9. XII. ПАТ. На соціял-демократичному вічу в Кеніґсгаймі на Шлеську прийшло до кривавої сутички між соціялістами і гітлерівцями. В часі промови соціялістичного посла до райхстаґу Бухвіца вибухла на салі гостра бійка між гітлерівцями і їхніми політичними противниками, наслідком чого 10 осіб вийшло побитих, з того 2 тяжко. Билися кріслами, куфлями, камінням і т. п., демолюючи цілковито льокаль. Падали навіть стріли. Поліція застала вже тільки побоєвище.

Посвячення читальні у Станиславові.

Дня 6. грудня 1931. святкувала читальня „Просвіти" в Станиславові-Княгинині місті посвячення угольного каменя читальняного будинку. По церковній церемонії промовив парох о. Лободич і д-р Ю. Олесницький, як голова філії Т-ва „Просвіта" в Станиславові, під опіку якої віддалася читальня у справі збірок між громадянством на докінчення будови. Слід зазначити, що кошторис будинку обрахований на суму 200 тисяч золотих, а читальня має свого майна всього на кільканацять тисяч зол. Третім і останнім з ряду промовцем був пан староста Пайончковський, який закликав — в „урядовій" мові — до братньої любови і єдности". Немало воно збентежило присутніх, бо вони нішо не знали, що пранжера свята на власну руку запросили старосту та ще й з промовою.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 254—?

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорушина 5.** (біля кіна „Аполльо") поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераці і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 786 15—100

— **Виділ Тов. Українська Захоронка** у Львові повідомляє, що Св. Миколай відбудеться дня 19. грудня ц. р. (субота) в малій салі Лисенка, а не дня 18. грудня, як було оголошено в ч. 277 „Діла". 1000

— **На виставці УФОТО — несподіванка.** В суботу 12. грудня в год. 18. на II. виставці Української Фотографіки проф. О. Балицький виголосить цікавий реферат „Межі мистецької творчости у фотографії". Реферат зілюструють діяпозитиви найкращих світлин усіх учасників цьогорічної виставки, які в порівнанні з працями чужих мистців покажуть картину наших досягнень на полі фотографіки.

— **Низка рефератів у Т-ві „Зоря".** Виділ Т-ва приготовив низку рефератів на суботи та неділі цієї зими; започаткує її реферат інж. Е. Храпливого „Дещо про теперішню господарську кризу" в неділю 13. грудня в 12. год. полудня у власній домівці при вул. Вірменській ч. 25. Чергові реферати відбуватимуться кожної неділі в 12. год. полудня та кожної суботи в 7.30 год. вечором.

— **Сліпий шовінізм міського службовика.** До якої степени доходить шовінізм серед деяких міських функціонарів, хай послужить отсей факт: В неділю 6. XII. вполудне їхав трамваєм ч. 156 (вісімка) один наш читач. На його вислів в українській мові: „Прошу пересідку" — дав йому кондуктор ч. 494 білет звичайний, а на увагу нашого читача відповів голосно й остро: „Я не естем обовйонзани розумєць по руску". Подаємо це до відома компетентним урядам у надії, що дотичний кондуктор буде покараний.

— **Вибух муніції в Голоску.** 14. грудня між 8.—14. год. висадять у Голоску невикористану муніцію на полудневo-східному кінці складниці. Прохожі повинні повинуватися вказівкам військових стеж. — 15. грудня відбудуться на стрільниці в Голоску вправи гармашів; напрям стрілів — із Дублян на полудневий захід через шлях Грибовичі Вел.—Збоїска. Рух осіб і домашніх звірят буде здержаний на області стрільниці в Голоску від 8.—13. год. і на всіх полевих і лісових дорогах на області: на південь від Грибович (Великих, Малих і „кольонії"), Дубляни, Голоска Великого; на північ від Голока Великого, Збоїск, Малехова; на захід від Грибович—кольонії, Голоска Великого; на схід від Дублян і Малехова. У годинах стріляння рух на відтинку шляху Грибовичі—Малехів буде спрямований на полеву дорогу з Грибович Великих через Дубляни—Малехів—Збоїска. Всюди стоятимуть військові стежі й перестерігатимуть прохожих.

— **Домагаються нових виборів у Перемишлі.** Вчора минув останній день зголошування протестів проти виборів до сойму в 48-ій перемиській окрузі. Внесли протести: список 4 з підписом д-ра Л. Ґроскопфа та о. Белюха; **протест списка 11-ого** підписали: Остап Сенечко, д-р Рибак і д-р Навроцький.

— **З краєвої хроніки.** У Львові повісився наглядач дому при вул. Збаражській ч. 6. — Осип Шмід. — Львівський воєвода виїхав на кілька днів до Варшави. — У купальні св. Анни у Львові підрізав собі жили лівої руки польський студент-корпорант Маріян Альбрехт, непритомного студента перевезли до лічниці. — Наглий суд у Самборі присудив на кару смерти вбивників Івана Островського, Щурка й Холеву. — З захисті ПТТ під Говерлею урухомили телефон; користати з нього можна за посередництвом почти у Ворохті.

— **З цілої Польщі.** У Ґраневичах на Виленщині напали бандити на жінку Карчерського, пострілили її та забрали 20.000 зол. Карчевська померла. — У виленській катедрі відкрили гробницю єпископа В. Протасевича, який помер 1580 р. — 8-літній Борух і 7-літній Лейба Рончки (Варшава, вул. Сінна 88) зґвалтували 8-літню Біну та 3-літню Рухлю Гершкопф. — Поліція арештувала у Вильні 16-літнього гімн. ученика Ц. Каплана, який намагався вимусити від місцевого каменичника окуп при допомозі анонімового листа. — Під замітом обману відповідає перед окружним судом у Варшаві б. посол Талей Димовський. — Самосуд парубків у Ґрабицях убив молодого Різгу, що переходив селом.

— **Самогубство адвоката в любецькому процесі.** У Любеці, як відомо, ведеться від довшого часу процес у звязку з смертю 70 дітей, защеплених препаратом Кальмета. Доглядачка Шмід

В 12. роковини смерти
д-р Степана Гасюка
Сотника-лікаря У. Г. А.
відбудеться
Поминальне Богослуження
в пятницю 11/XII 1931 р. в 9. год. рано в Успенській церкві при вул. Руській, про що повідомляє „ЖІНК".

зізнала, що в шафі крім препарату Кальмета були теж трійливі препарати, а саме бацилі чахотки. Можливо, що хтось через неувагу переміняв пробівки й дітям защепили отрую. 8 грудня покінчив самогубством 27-літній д-р Лієнер, один з оборонців у тім процесі. Відібрав він собі життя наслідком нервового потрясення, в яке попав у звязку з перебігом процесу.

— **Золото Рену.** Кілька місяців попереду повідомили часописи про відкриття золота на березах Рену. Близько села Гольдгайзен у провінції Вальдек відкрили золоту жилу; знавці оцінюють її вартість на 21.000.000 марок. Провінція Вальдек переживає золоту горячку: на переголи купують люди частини землі та шукають золота кожного дня й ночі на склонах гори й на березі Рену.

— **Новий „опир".** Поліція міста Ахен займається дальше пошуканками за вбитими на сексуальному тлі. Біля кордонного ліса найшли ще два трупи 16-літніх хлопців. Здогадуються, що „опир" із Ахену вбив більше як 20 людей в прикордонній смузі. Арештований здогадний вбивник надлісничий Ван дер Ельзен відмовляється зізнаватись.

Одинокий спосіб зорганізовано нести поміч українським інвалідам це стати членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові. — Річна вкладка 6 зол. або місячно 50 сот.

— **Смерть винахідника звукової фільми.** У 53-ому році життя помер у Парижі М. Джонсон, винахідник фільмової плівки — чутливої на голос.

— **Собачий перепис в Англії** виявив 3,500.000 собак усяких пород. Перед 20-и роками було в Англії 1.700.000 собак.

— **Серце Нурмія.** Відомий рентґенольоґ проф. проф. Ґоттгейнер в Берліні записав на рентґенівській плівці працю серця славного світового бігуна Нурмія. Серце його виявило свою велику силу й точність: працює як годинник.

— **З будівельного руху фільмових виробництв.** Декораторові фільмового виробництва приходиться нераз будувати на дальшому пляні (з дощок або бетонових плиток) грецьку святиню, китайську паґоду, італійську церкву з доби ренесансу, готицький дім німецького багатія, венецьку палату, або арабський мечет. Скільки часу мусів би він проґаяти, щоби вивчити з рисунків і світлин усі подробиці їхнього будівництва? Коли він працює в Голівуді, то вчитися йому зайво. Він іде прямо до складниці при виробництві й на означеному місці полиць находить вилиті з ґіпсу всі подробиці якоїнебудь архітектури. На полицях і Партенон та індійський Тай-Махал і все інше, що могло би пригодитися. З тих ґіпсових відливів роблять декораторові копію й посилають до його робітні. Одна з багатших це складниця МГМ. цілком; з відливів цеї складниці виготовили картини до фільм „Співак із Севіллі" і „Орхідеї".

— **Пригода молодої дівчини.** Ґретхен Візеке сиділа у клясі художної школи та щось рисувала. Прийшов директор з якимсь знайомим паном, показав на неї та сказав: „Вона це зробить найкраще". Заки Ґретхен стямилася — сиділа вже в авті разом із незнайомим. Він тільки головою кивав на всі її заяви, що вона неодягнена, непричесана та не може їхати до фільмового виробництва, бо не знає як „обертатися" і що робити. За пять хвилин Ґретхен була перед режисером. Ґретхен кудись повели на його приказ і зробили чомусь манікір лише правої руки, опісля повели у велитенську кімнату, в якій висіли мікрофони й метушилися якісь люди мов божевільні. На неї кинувся якийсь бродяга й одним махом великих ножиць відтяв правий рукав її скромного одягу. Ґретхен намагалася його спинити, але він не слухав її й миттю пришив їй другий рукав зі золотом-витканого шовку. Ґретхен заплакала з такого дива, але людина у шкуратяній нагортці крикнула на неї. Її поставили перед занавісою, всунули в руку вуглик і казали на гасло висунути руку в отвір між двома полотнами завіси й чистенько нарисувати на стіні орнамент. У ту хвилину хтось крикнув: „Увага! Починають

знимати". Невиносимо заясніло. Чоловік, що стояв біля Ґретхен, штовхнув її й показав викривлене лице. Ґретхен просунула свою руку з чужому рукаві за занавісу й швидко начеркнула на невидимій стіні орнамент. Опісля завели її до дирекції й заплатили 60 марок за ушкоджений одяг і 5 марок на авто. Ґретхен ходить до кіна на знижені білети й з гордістю оповідає: „Ту руку, що рисує на стіні, — грала я."

— **По широкому світі.** В Римі помер Саляндра — б. премієр міністрів у 1914 р. — Бюджетовий недобір Анґлії сягав 5. грудня — 200.787.731 фунтів штерлінґів. — Спричинник залізничого випадку біля Б'я Торбаль Сильвестер Матушка написав у тюрмі 6 фільмових сценаріїв. — У Празі відбувається нарада представників ґенеральних штабів Малої Антанти. — У Румунії хочуть проголосити широку амнестію. — Бельґійський міністр закордонних справ виїхав із Льондону до Брюселі; представникам преси відмовив пояснень про свої розмови з членами анґлійського уряду. — Анґлійський парлямент ухвалив підвишку мита на довіз збіжжа.

— **Засідання Виділу Союзу українських власників реальностей** відбудеться в пятницю дня 11. грудня ц. р. в год. 8. вечором у кімнатах товариства вул. Підвалля 9. Окремих повідомлень не висилається. — За Виділ: І. Кокорудз, голова. С. Ігнат, секретар. 1007

— **Курс танців** на вул. Рутовського 22. II. (Руське Касино) улаштовує в пятницю дня 11. ц. м. в 6 год. веч. **продовжену годину танців.** Гостям раді. 1008

З судової салі.

ВІДПОВІД. РЕДАКТОР „ҐАЗЕТИ ВАРШАВСКОЇ" ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА КЛЕВЕТУ НА УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

В дні 23. м. м. відбулася у Варшаві в Апеляційному Суді розправа проти відповідального редактора „Ґазети Варшавскої" Вацлава Дроздовського за клевету на о. ігумена Стефана Решетила, б. пароха греко-кат. церкви у Варшаві при вул. Медовій. А саме в „Ґаз. Варш." заатаковано брутально о. С. Решетила, як пароха церкви і дому при вул. Медовій, і закинено йому, що „його поведінка викликує загальне згіршення серед мешканців дому". Як на першій розправі, так і на розправі перед Апеляційним Судом не міг обвинувачений навести ні одного доказу на правдивість своїх закидів, тому Апеляційний Суд затвердив у цілости присуд І. інстанції, засуджуючи обв. Вацлава Дроздовського на 1 місяць арешту без заміни на гривну і, розуміється, на заплату всіх судових коштів.

ПРОЦЕС УВО В БЕРЕЖАНАХ.

Від 22. до 28. листопада в Окружному Суді в Бережанах велася перед судом присяглих розправа проти Івана Розпятовського й 11 тов. з Кривого, Потутор і Дібща за злочин з § 58, а проти 5 ще й за підпал в банді одного польського кольоніста і двірських стирт.

Дня 28. листопада ц. р. зложили оборонці, адвокати д-р Бемко і Західний, оборону з тої причини, що їх внесок на вилучення предсідника трибуналу радника Дєсевича відкинено. Розправу відложено на день 7. грудня ц. р. і визначено оборонців: д-ра Вільнера і д-ра Ґлязера.

Розправа скінчилася 8. грудня тим, що Розпятовського Івана визнано винним злочину з § 58 ц і засуджено на 10 літ. Орляка і Питля за підпал і § 65 по 2 роки, Сироту за підпал і § 65 на 4 роки, Мартинова за § 65 на 8 місяців. Решту в числі 7 увільнено від вини і кари.

Засуджені заповіли касацію.

—o—

Дописи.

СИНЕВІДСЬКО ВИЖНЕ. **(З культурно-освітньої праці).** Заходом чит. „Просвіти" в Синевідську Вижнім відбулося свято книжки і свято „Рідної Школи" дня 21. листопада ц. р. В програму обох свят увійшли отсі точки: вступне слово, що його виголосив з патосом С. Турчин, студ. прав, який у приступний спосіб зясував присутнім значіння школи, а зокрема своєї рідної школи, для українського народу. Декламації і продукції муж. і міш. хору випали напричуд гарно. Хором проводив п. Довбенко. Реферат про вагу книжки виголосив п. Матисякевич, подаючи історію письма і книжки взагалі. Мушу зазначити, що молодь Синевідська Вижнього розуміє добре, яке значіння має для нас культурно-освітня праця і тому з запалом горнеться до тої праці. Літом цього року заснувала собі наша молодь музичний гурток при чит. „Просвіти", який закупив інструменти і протягом кількамісячної праці члени його грають уже доволі гарно народні пісні. Орхестрою проводить також п. Довбенко. Тільки так дальше! **Свідок.**

—o—

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ҐЕН. ОСИП МИХАЙЛО ДОБРОВОЛЯ ВІТОШИНСЬКИЙ.

В середу, 9. грудня 1931 р. помер у Львові ґен. Вітошинський, б. командант 130 бриґади австрійської армії, в 74 році життя.

Покійний мав у складі своєї бриґади і деякі курені Українських Січових Стрільців і придбав собі серед них любов та пошану. Добрий, вирозумілий і справедливий, нераз поміг „своїм хлопцям" у біді. Вживаючи стрільців до небезпечних стеж у Карпатах зимою 1914—1915, радів з їх успіхів і сумував над кожною кровавою жертвою. Коли стежа приносила йому вістку, що хтось згинув, тоді ґенерал казав до своєї булави: „Панове! Герой упав!" і вставав з місця на знак жалоби. Опікувався Стрільцями, як батько, дбав, щоб були ситі та вбрані. А коли йому звертали увагу, що виріжняє Стрільців, відповідав: „Я вимагаю від них дуже багато і тому мушу дбати, щоби не було їм кривди". Віддячувалися йому Стрільці, як могли і чим могли. „Дзядзьо" Вітошинський був для них не австрійським ґенералом, а своїм рідним командантом. Кожну стежу чи завдання виконували не тільки з почуття обовязку, але й з любови до „дзядзя", якому хотіли принести якнайкращі вісти. Тому нерідко йшли далі, як мали йти і розвідували про більше, як були обовязані. Перебув зі Стрільцями цілу карпатську кампанію і по славній битві на Маківці дійшов з ними аж до Стрипи.

Кожний Стрілець знав ґенерала Вітошинського негірше від своїх найближчих командантів. У звичайнім вояцькім плащі, з палицею в руках зявлявся часто в окопах, у стоянках і розпитував про недостачі, чи потреби хлопців. Українське слово в устах австрійського ґенерала було для Стрільців доказом, що „дзядзьо" не забув свого походження і не вбив любови до рідного народу.

Нині сивоволосий ґенерал відходить на вічний спочинок. Над його свіжою могилою хиляться голови всіх Усусусів, співає хор „Видиш, брате мій" і грає стрілецька музика похоронний марш. Так як це було за його верховодства над могилами „його хлопців", що значили шлях 130. бриґади своєю і чужою кровю. В. Й. П

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Kamil Krofta: D-r KAREL KRAMAR Ст. 30. Прага 1931.

Konstanty Jan Hładyłowicz: ZMIANY KRAJOBRAZU W ZIEMI LWOWSKIEJ OD POŁOWY XV. DO POCZĄTKU XX W. Ст. 132. Львів, 1931.

Dr. Herm. Kirchhof: LE VERITABLE DESARMEMENT. Preface par le comite Bernstorff. 1931. Geneve. Albert Kundig.

ЖУРНАЛИ.

ШЛЯХ ВИХОВАННЯ Й НАВЧАННЯ, педаґоґічно-методичний місячник. Р. V. Ч. 9. Листопад 1931.

DZIENNIK URZĘDOWY ministerstwa wyznań religijnych i oświecenia publicznego Rzeczypospolitej Polskiej. № 11. R XIV.

MORZE, organ ligi morskiej i kolonjalnej. Грудень 1931. Зш. 12.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, двотижневий орґан краєвого господарського Т-ва „Сільський Господар" у Львові. Р. XVII. Ч. 23. 1. грудня 1931.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 9. XII. ц. р. за масло експортове та десерове пріма 3·60 зол., за літру молока 24—25 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 6·40 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Неділя 13. грудня в годині 3·30 попол. „Баба Яга".

Неділя 13 грудня в годині 7·30 веч. „Буря в склянці води".

Управа Великого Театру повідомляє, що пані можуть увіходити до залі „Великого Театру" в капелюхах.

Театр Ріжнородностей:

Четвер 10. грудня в годині 4. попол. „Вогнем і мечем".

Четвер 10 грудня в годині 8. веч. „Гранд-Готель", ком. П. Франка.

Пятниця 11. грудня в годині 8. веч. „Гранд-Готель".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Світла великого міста" (Чарлі Чаплін).

КАСІНО: „Натхніння" (Ґрета Ґарбо).

КОПЕРНИК: Великоміські вулиці".

ЛЕВ: Звукова фільма „Трубадорова пісня".

МАРУСЕНЬКА: „Великоміські вулиці".

МІРАЖ: „Чужа наречена" (Марлєна Дітріх). „В пустині та пущі".

ОАЗА: „Монте Карльо".

ПАЛЯС: Звукова комедія „Геть із коханням" (Ліліяна Гарвей).

ПАН: „Африка говорить", „Мікі Маус на майвці".

ПАСАЖ: „Вічне полумя", „Мистець безсоромности".

ПРОМІНЬ: „Бродвей" та „Скарби Поморя".

СОНЦЕ: „Жінка в тигровім плащі" та комедія „Рай на землі".

СТИЛЕВЕ: „Королева гузарів".

УТІХА: „Небезпечний шлях" (Том Мікс), „Веселий вдовець" (Гарі Лідтке).

ХИМЕРА: „На Сибір" (Смосарська, Бродзіш).

Програма радіо.

Субота 12. грудня 1931.

Ляйпціґ (259,3) 19·00 Хор. **Гельсінґфорс** (368,1) 20·00 Давна танкова музика. **Гамбурґ** (372,2) 22·30 Танкова музика. **Букарешт** (394,2) 21·25 Румунські пісні. **Сотенс** (403,8) 20·15 Легка музика. **Берлін** (419) 20·30 Опера. **Рим** (441,2) 21·00 Італійська музика. **Лянґенберґ** (472,4) 20·00 Веселий вечір. **Прага** (486,2) 20·00 Концерт. **Міляно** (500,8) 23·00 Музика. **Брюселя** (508,5) 18·00 Концерт. **Відень** (516,4) 20·30 Опера. **Рига** (524,5) 21·30 Танкова музика. **Мінхен** (532,9) 19·25 Концерт. **Будапешт** (550,5) 19·15 Оперетова музика. **Харків** (937,5) 15·00, 24·00 Концерт. **Осльо** (1083) 23·00 Оперетка.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 11. грудня 1931.

Львів. (380,7) 11·40 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11·58 Час із Варшави. 13·10 Про погоду дня. 13·15 Господарська оповістка. 13·40, 14·00 Рільнича гутірка. 15·15 „З життя польських співаків". 15·20 Грошева біржа. 15·35 „Польські землі — географічна цілість". 15·50 Хвилина для недужих. 16·55 Навчання анґлійської мови. 17·10 „Польська ідеольоґія". 17·35 Концерт. 18·00 Концерт. 18·50 Концерт. 19·45 Радієвий щоденник. 20·00 Музична гутірка. 20·15 Концерт. 22·50 Спортові новини. 23·00 Танкова музика. Грамофонові кружки: 12·10, 13·35, 13·55, 14·25, 15·45, 16·10, 16·40, 19·35.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Виклад д-ра Осипа Філяса на тему „Сексуальність у дітей", відбудеться заходом „Української Бесіди" і „Порадні Матерей" в пятницю 11. грудня ц. р. в год. 6 веч. у салі „Української Бесіди", Рутовського 22. 2—2

Звичайні Загальні Збори Тов-а Українська Бесіда в Станиславові відбудуться в домівці Тов-а **дня 20. грудня 1931; початок в год. 6-ій вечором.** Порядок нарад: 1. Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 2. Звіт з діяльности Виділу за рік 1931. (Звіт голови, секретаря, скарбника). 3. Звіт Контрольної Комісії. 4. Дискусія над діяльністю Виділу і його абсолюторією. 5. Вибір нового Виділу. 6. Дискусія в справі домівки Т-ва і в справі бюджету на рік 1932. 7. Внески і запити. — **Виділ.** 1006

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.